

WPŁYW PAŃSTWA ISLAMSKIEGO NA POZIOM ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO W EUROPIE

INFLUENCE OF THE ISLAMIC STATE ON THE LEVEL
OF TERRORIST THREAT IN EUROPE

AGNIESZKA JUSZCZAK

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego
„Apeiron” w Krakowie

We współczesnym świecie terroryzm jest jednym z największych zagrożeń. Wywołuje olbrzymi strach i przerażenie, ponieważ swoim zasięgiem obejmuje prawie wszystkie państwa a działania zamachowców cechują się dużą bezwzględnością i skutecznością. W dzisiejszych czasach terroryzm jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, zawierającym zarówno elementy polityczne jak i religijne.

Celem zamachów terrorystycznych może stać się każdy kraj należący do krajów Unii Europejskiej i biorący udział w działaniach na Bliskim Wschodzie. Historia terroryzmu jest bardzo stara, natomiast świadomość o wystąpieniu zagrożenia o charakterze terrorystycznym została uformowana wśród społeczeństwa międzynarodowego przez wydarzenia z dnia 11 września 2001 r. Od tej daty zaczęto rozmyślać w nowy sposób nad przyczynami terroryzmu, szukaniu sposobu przeciwdziałania i go zwalczania.

Analizując współczesny terroryzm należy odwołać się do źródeł tego zjawiska, motywacji sprawców, strategii organizacji terrorystycznych wraz z ich celami i dążeniami. I aby zbadać tę problematykę, bezwzględnie należy się odnieść do historii terroryzmu i jego podziału, bo właśnie ta wiedza daje podstawy do określenia wpływu terroryzmu na bezpieczeństwo międzynarodowe.

Pojęcie „terroryzm” pochodzi od greckiego słowa – „bać się, drzeć” a od łacińskiego „terror” - „strach, przerażenie” lub „straszna wieść, straszne słowo”¹.

Początki terroryzmu sięgają początku dziejów ludzkości. Jarosław Tomaszewicz uważał, że współczesny terroryzm „(...) wyewoluował z historycznych form przemocy(...)”². Nazwa „terroryzm” powstała w XIX w. i na samym początku stosowany był na zmianę ze słowem „terror”. Z wpływem czasu w/w wyrażenia zaczęto wyodrębniać, terroryzm kojarzono z przemocą stosowaną przez podmioty niepaństwowe, a terror z działaniami państwa³. Korzenie terroryzmu sięgają czasów starożytnych, ponieważ już w Grecji miały miejsce akty terroru indywidualnego. Od XI do XIII wieku na Bliskim Wschodzie stosowała terror nieprzerwanie izraelska sekta – asasyni, który polegał na skrytobójczych zamachach. Natomiast w średniowieczu Jan Salisburi stworzył teorię uzasadniającą zabójstwo tyrana, która następnie w XVI w. została rozwinięta przez monarchomachów. Termin „terror” pojawił się również podczas rewolucji francuskiej i oznaczał wówczas rodzaj rządów polegający na stosowaniu krwawych represji. Kolejnym pojęciem, które się pojawiło był „terror indywidualny”, który był niczym innym tylko atakiem opozycjonistów skierowanym przeciwko przedstawicielom państwa i klasy rządzącej⁴.

W wieku XIX terroryzm indywidualny używany był głównie przez organizacje we Włoszech (karbonariusze) i Irlandii (fenianie), a w Polsce w czasie powstania styczniowego (sztyletnicy).

Z końcem tego stulecia przybierał na sile terroryzm lewicowy używany przez narodników w Rosji – np. zamachy na cara Aleksandra II i terroryzm anarchistów – min. w 1901 roku zastrzelenie przez Leona Czolgosza prezydenta USA Wiliama McKinleya.

W Polsce działalność terrorystyczną zajmowała się Organizacja Bojowa Polskiej Partii Socjalistycznej. Były również organizacje terrorystyczne prawicowe w USA takie jak: Ku-Klux- Klan, w Rosji – Związek Narodu Rosyjskiego, Czarna Sotnia. Natomiast w krajach Bałkańskich powstała

¹ K. Kumaniecki, *Słownik łacińsko-polski*, PWN, Warszawa 1982, s. 500.

² J. Tomaszewicz, *Terroryzm na tle przemocy politycznej(zarys encyklopedyczny)*, Katowice 2000, s. 27-54.

³ B. Saul, *Defining terrorism in international law*, Oxford 2006, s. 2.

⁴ J. Tomaszewicz, *Terroryzm na tle przemocy politycznej(zarys encyklopedyczny)*, Katowice 2000, s. 11.

Wewnętrzna Macedońska Rewolucyjna Organizacja – Czarna Ręka i Zjednoczenie lub Śmierć, tocząca walkę o niepodległość Macedonii i Serbii. Czarna Ręka poprzez targnięcie się na życie arcyksięcia Franciszka Ferdynanda (następca tronu Austro-Węgier) przyczyniła się do wybuchu I wojny światowej.⁵

W trzydziestych latach XX wieku szacowany jest powrót do źródeł znaczenia słowa „terroryzm”. Termin terroryzm stał się główną bronią polityki państwa. Państwa Europejskie będące wówczas pod dyktandem faszystowską lub stalinowską miały przetrwać okres propagandy II wojny światowej. Zintensyfikował się terror uliczny stosowany przez organizacje paramilitarne komunistyczne – Roter Frontkämpferbund i naziowskie – Sturmabteilungen.

Po II wojnie światowej terroryzm występował w przeciwstawianiu istniejącemu reżimowi. Wtedy wówczas powstała myśl, że terroryzm jest narzędziem biednych, prześladowanych, słabych będących w opresji⁶.

W osiemdziesiątych latach XX wieku terroryzm identyfikowany był już jako działania wojenne bądź jako konflikt o małym nasileniu. Na podstawie tych koncepcji każda organizacja terrorystyczna posiadała swoich decydentów usytuowanych po przeciwnych stronach, a świat rozpatrywany był jako bipolarny i poprzez poglądy zimnej wojny.

22 lipca 1968 r. miało miejsce po raz pierwszy w historii terroryzmu porwanie samolotu izraelskich linii El Al. Porwania samolotu dokonali Palestyńczycy z organizacji Ludowego Frontu Wyzwolenia Palestyny. Porywacze za uwolnienie zakładników żądali zwolnienia więzionych w Izraelu palestyńskich terrorystów.⁷ Dzięki takim akcją terroryści zdobywali to, na czym im najbardziej zależało – czyli rozgłosie. Na Bliskim Wschodzie do grup palestyńskich najbardziej prężnie działających należała Organizacja Wyzwolenia Palestyny, w której to metody terrorystyczne stosowały jednostki specjalne, jak min. Męczennicy, Tal-al-Zatar, Zachodni Sektor, czy też Czarny Wrzesień. Ten ostatni w 1972 r. zorganizował atak na sportowców izraelskich podczas Igrzysk Olimpijskich w Monachium i dokonywał licznych zamachów, zabójstw i porwań samolotów. Naród Palestyński stał się wzorem dla innych organizacji terrorystycznych, a Organizacja Wyzwolenia Palestyny wyszkoliła

⁵ E. Ura, Stanisław Pieprzny, *Bezpieczeństwo Wewnętrzne Państwa*, Rzeszów 2015, s. 66–67.

⁶ Ibidem, s.67.

⁷ B. Hoffman, *Oblicze terroryzmu*, Warszawa 1999, s. 64–65.

różne grupy terrorystyczne z różnych stron świata takie jak: włoskie Czerwone Berety, francuskie Akcja Bezpośrednia i niemiecka Frakcja Armii Czerwonej.

Pod koniec lat 90-tych pojawiły się zamachy samobójcze wojowników palestyńskiego Dżihadu, Hezbollahu i Hamasu, ale to Hezbollah jako pierwszy w 1983r w Bejrucie na amerykańskie koszary użył samobójców z bombami w ciężarówkach. Kolejnymi dość głośnymi zamachami samobójczymi był zamach w 1994 w Tel Awiwie na przystanek autobusowy, w którym to ataku zginęło 21 osób i zamach w 2002 roku na klub Rison Lecion koło Tel Awiwu, w którym zginęło 14 osób.

Z końcem XX wieku akty terrorystyczne zaczęły być organizowane w celu osiągnięcia przeróżnych celów. Pojawiła się wówczas najbardziej niebezpieczna struktura terrorystyczna pod nazwą Al- Kaida (Baza) dowodzona przez Osamę Bin Ladena, która pełni ważną rolę we współczesnych relacjach międzynarodowych i została okrzyknięta mianem nowego terroryzmu. Osama Bin Laden był saudyjskim milionerem, swoje działania zaczynał w Afganistanie, a w 1990r w wyniku konfliktów przeniósł się do Arabii Saudyjskiej. Organizacja składa się z czterech komitetów do spraw: religijnych, wojskowych, finansowych i mediów. Al-Kaida liczy kilka tysięcy osób i jest rozszkana się po całym świecie w dobrze zorganizowane grypy. Osama Bin Laden przez bardzo długi czas mieszkał w Chartumie ale w 1996 roku przywódcy Sudanu pod naciskiem rządów USA, zwróciły się do niego o opuszczenie kraju. Schował się w Afganistanie w towarzystwie swoich współpracowników i założył tam obozy szkoleniowe dla terrorystów. Al- Kaida w 1998 roku ogłosiła, że do obowiązku muzułmanina należy zabijanie obywateli „z kraju diabła” tzn. z USA, oraz ich sojuszników, jak również walka wspólnie z Hezbollahem i Hamasem przeciwko istnieniu Izraela. W 2001 roku ataki koalicji USA mocno osłabiły poparcie u Talibów ale i tak baza zapowiadała o kolejnych zamachach przeciwko interesom USA. Osama Bin Laden został zabity w 2011 roku przez amerykańskiego żołnierza.

Al-Kaida w swojej organizacji posiada przedsiębiorstwa i wielu sympatyków na całym świecie, którzy bardzo chętnie ją wspierają finansowo.

W latach 90-tych organizacje islamskie stanowiły jedną trzecią wszystkich zidentyfikowanych grup ekstremistycznych, a najokrutniejsze ataki terrorystyczne są przypisane islamistom⁸.

⁸ Ibidem.

Współcześnie występuje dwieście definicji „terroryzmu”. Do jednej z pierwszych należała definicja przyjęta w 1937r. przez konwencję Ligii Narodów określająca, że terroryzm to: „wszystkie działania przestępcze skierowane przeciwko państwowi, których celem jest wytworzenie stanu terroru w umysłach ludzi, grup osób lub społeczeństwa”⁹. Według w/w definicji konwencja została zaakceptowana przez 24 państwa, ale nie otrzymała wymaganej liczby ratyfikacji i w związku z tym nie weszła w życie.

Komisja Prawa Międzynarodowego ONZ w 1986r uznała za terroryzm międzynarodowy ”podejmowanie, pomaganie i zachęcanie przez władze państwa do aktów terrorystycznych w innych państwie, albo tolerowanie przez te władze działalności organizowanej w celu przeprowadzenia aktów terrorystycznych w innym państwie”, natomiast aktami terrorystycznymi nazwał ”akty przestępcze, skierowane przeciwko innemu państwu lub ludności państwa oraz te, które obliczone są na wywołanie stanu terroru w umysłach oficjalnych osobistości lub grup osób albo całego społeczeństwa”¹⁰. Większość jednak definicji powstała w okresie, kiedy terroryzm nie szerzył się w różnych formach i rozmiarach, takich jak są teraz. Współczesne metody i sposoby są zupełnie inne i stwarzają problem w zidentyfikowaniu tego zjawiska. W nowej Encyklopedii Powszechnej PWN terroryzm to „różnie umotywowane ideologicznie, planowane i zorganizowane działania pojedynczych osób lub grup skutkujących naruszeniem istniejącego porządku prawnego (...) działania te są realizowane z całą bezwzględnością, za pomocą różnych środków (nacisk psychologiczny, przemoc fizyczna, użycie broni i ładunków wybuchowych), w warunkach specjalnie nadanego im rozgłosu i celowo wytworzonego w społeczeństwie lęku (...). Terroryzm uzewnętrznia się w czynach bezprawnych jak: zawiadywanie i uprowadzanie samolotów, uprowadzanie innych środków komunikacji (statków, pociągów, autobusów) wraz z pasażerami w charakterze zakładników; akty sabotażu gospodarcze, napady, włamania, żądania okupu (w celu pozyskiwania środków na własną działalność); zamachy na życie (zabójstwa), (...) użycie ładunków wybuchowych, broni automatycznej i rakiet w miejscach publicznych (...) wywołanie przez to szczególnego zagrożenia ludzi postronnych (...)”¹¹.

⁹ <http://www.unic.org.pl/terroryzm/definicje>.

¹⁰ S. Pawlak, *Terroryzm międzynarodowy – aspekty polityczne i prawne*, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, nr 9, s. 21-32.

¹¹ *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 6, Warszawa 2004, s. 370-371.

Zjawisko terroryzmu ma podłoże przede wszystkim społeczne, polityczne, religijne, fundamentalistyczne lub separatystyczne. Polski kryminolog Brunon Hołyst w książce pod tytułem „Terroryzm” wyróżnia sześć przyczyn mających według niego wpływ na działalność organizacji terrorystycznej. Według Hołysta pierwszą przyczyną jest przyczyna geopolityczna, wynikająca z wpływu uwarunkowań geograficznych na „zjawiska i procesy społeczno-polityczne”. Drugą przyczyną wymienianą przez Hołysta jest tendencja separatystyczna, polegająca na zmierzaniu do odłączenia się określonego terytorium od państwa i założeniu odrębnej organizacji państwowej, bądź też dołączeniu się do sąsiadującego państwa. Do kolejnych, trzecich przyczyn należą przyczyny: ideologiczne, ekonomiczne i społeczne, do czwartych: religijne związane z fanatyzmem, sektami i fundamentalizmem, a piątą grupę stanowią przyczyny: islamskiego terroryzmu. Ostatnią, szóstą grupą są przyczyny: kulturowe, psychologiczne, filozoficzne i psychiatryczne¹². Należy poszukiwać przyczyn terroryzmu we wszystkich wyżej wymienionych sferach, ponieważ uwarunkowania psychologiczne kształtują się pod wpływem różnych czynników wpływających na człowieka od środowiska rodziny, szkoły, pracy po miejsce zamieszkania. Problem a zarazem wielkie zagrożenie polega na tym, że terrorystą może zostać każdy, który jest podatny na wpływ innych, posiada predyspozycje i jest chętny do ryzyka¹³. Motywem terrorystów może być przesłanka: polityczna, ideologiczna czy też religijna. Natomiast źródła terrorystyczne możemy zakwalifikować do trzech kategorii: psychologicznej, racjonalnej i kulturowej. Uogólniając to źródłem terrorystów jest długotrwałe problemy polityczne i społeczne. Potwierdzeniem istnienia w/w problemów jest Irlandzka Armia Republikańska (IRA), Kraj Basków i Wolność (ETA) oraz Ludowy Front Wyzwolenia Palestyny. Do w/w źródeł terroryzmu należy bezwzględnie dodać, że atak terrorystów jest wtedy, kiedy może osiągnąć zamierzony cel przy jak najmniejszym koszcie. Wszystko to wówczas jest zaplanowane i opracowane jakby przez dowódcę wojskowego bądź też analityka finansowego. Do najbardziej drażliwego czynnika należy czynnik kulturowy, ponieważ utrata bądź sama możliwość utraty jednego z elementów kultury w określonej grupie może być już powodem przyjęcie postawy obronnej, a nawet postawy agresywnej, wobec tych, którzy do tej utraty przykładają rękę. Taką postawę reprezen-

¹² B. Hołyst, *Terroryzm*, Warszawa 2009, s. 213-458.

¹³ A. Pawłowski, *Terroryzm w Europie XIX-XX wieku*, Zielona Góra 1980, s. 40.

tują fundamentaliści islamscy, ponieważ w krajach Zachodu dostrzegają zagrożenie dla swojej kultury. Rozwój konfliktów na tle religijnym, etnicznym, ideologicznym sprawił, że terroryzm zmienił formę i stał się sposobem na rozstrzygnięcie powstałych problemów na skalę globalną.

Zjawisko terroryzmu w XXI znacznie się różni od terroryzmu z wcześniejszych okresów. Sytuacja teraźniejszego terroryzmu związana jest głównie z rozwijającą się globalizacją. Przemiany polityczno-społeczne, polegające na umiędzynarodowieniu stosunków politycznych, gospodarczych, społecznych, wymianie towarów i ludzi spowodowały zmianę stosunków międzynarodowych. Masowe imigracje z krajów muzułmańskich do krajów europejskich gospodarczo rozwiniętych, niosą za sobą nowe wyzwania związane z szokiem kulturowym i powstaniem stereotypu „obcego”, który nie koniecznie jest pozytywny. Wiedza muzułmanów – imigrantów na temat historii osiągnięć islamu w Europie jest bardzo niska, tak samo jak wiedza na temat życia muzułmanów w „wielkim świecie”, którzy z reguły tylko identyfikują się z miejscowymi formami islamu. Taka sytuacja prowadzi do zjawisk obopólnej nieufności a w konsekwencji do wzajemnego odrzucenia i ignorowania. Relacja międzykulturowa jest problemem zarówno w relacji muzułmanie – nie muzułmanie jak i w zależności muzułmanin – muzułmanin, jeśli obie te zbiorowości reprezentują różne wzorce kulturowe¹⁴.

Rozwijająca się globalizacja spowodowała wzrost różnicy rozwojowej pomiędzy rozwiniętymi krajami Zachodu a czerpiącymi z niej w znikomym stopniu państwami Południa. Era globalizacji to głównie agresywne formy rozkwitu religijnego w ramach wielkich religii, gdzie nie chodzi o islam jako religię, tylko o fundamentalizm islamski ekstremistów który obecnie stanowi wielkie zagrożenie.

Wzrost ataków terrorystycznych na świecie rozpoczął się 11 września 2001 roku od zamachu w USA na World Trade Center i Pentagonu. Zamachowcy porwali wówczas cztery samoloty pasażerskie i zaatakowali dwoma z nich dwie wieże WTC w Nowym Yorku. Zginęło wówczas 3 000 osób i 300 strażaków podczas akcji ratunkowej. Trzeci porwany samolot uderzył w Pentagon w Waszyngtonie, a czwarty prawdopodobnie miał uderzyć w Białą Dom, ale dzięki postawie pasażerów nie doleciał do Nowego Yorku i rozbił się w Pittsburgu. Terroryci tym atakiem przekazali całe-

¹⁴ *Islam w Europie*, red. naukowa M. Widy-Behiesse, K. Zasztowt, Wyd. Akademickie Dialog, Warszawa 2015, s. 133-147.

mu światu, że nie ma bezpiecznych miejsc, zapewniających spokój i że nie ma solidnych budynków i nie ma mocarstwa, które jest tak silne, że jest w stanie uchronić swoich obywateli przed niemożliwym¹⁵. Od tego właśnie zamachu terrorystycznego, później po zamachu w Madrycie w 2004 roku i Londynie w 2005 r. zmienił się sposób myślenia o terroryzmie i społeczeństwo zachodnie uświadomiło sobie, że jest z obligowane do zmierzania się ze zjawiskiem jakim jest fanatyzm islamski¹⁶.

Na wzrost zagrożenia ma również rozwój technologiczny, a w szczególności rozwój technologii informatycznej, ponieważ daje możliwość budowania struktur sieciowych grup terrorystycznych, jak również możliwość wspomagania i koordynowania poczynań takich organizacji. Natomiast globalizacja systemów informatycznych daje możliwość, że główne centrum dowodzenia zamachami terrorystycznymi może mieć siedzibę nawet tysiące kilometrów od miejsca ataku. Innym sposobem wykorzystania internetu jest umieszczanie materiałów szkoleniowych oraz agitacja polegająca na publikacji filmów z egzekucji zakładników. Niemożność cenzurowania takich filmów powoduje, że internet dla organizacji terrorystycznych jest najlepszym narzędziem dającym nieograniczone możliwości masowego przekazu¹⁷. Według Leona Dyczewskiego internet dla organizacji terrorystycznych spełnia szereg funkcji takich jak promocja czy propaganda, jak również daje możliwość do prowadzenia polityki strachu, werbowania do organizacji oraz do planowania i kierowania zamachami. Niewątpliwie dużą zaletą Internetu jest: taniość, szybkość, globalność zasięgu i niemożność wykrycia działań. Krzysztof Liedel twórca spójnej koncepcji wykorzystywania mediów przez rząd i terrorystów zauważył, że w obu przypadkach mamy do czynienia z 5 poziomami interakcji tj.: propaganda, komunikacja, dezinformacja, szkolenie, zdobywanie informacji¹⁸.

Duże sukcesy w zakresie poszukiwania nowych osób do organizacji posiada Al-Kaida, której rekrutacja oparta jest na nowoczesnych metodach sterowania odbiorcą i wywieraniu wpływu. Dobrym przykładem nowoczesnej metody pozyskiwania osób jest filmik animowany produkcji sannickiej organizacji mający na celu dokonania mobilizacji wśród grupy najmłodszej i namówienie ich do wybrania dżihadu jako koncepcji prze-

¹⁵ A. Glucksmann, *Dostojewski na Manhattanie*, Warszawa 2003, s. 9-10.

¹⁶ *Rocznik z Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Administracji*, Szczytno 2010, s. 24.

¹⁷ T. Goban-Klas, *Media i terroryści. Czy zastraszą nas n świecie?*, Kraków 2009, s. 1.

¹⁸ K. Liedel, P. Piasecka, *Terroryzm wczoraj i dziś*, Warszawa 2015, s. 34.

wodniej swojego życia. Fachowcy z think tanku Quillam uważają jednogłośnie, że ten krótki animowany filmik niczym nie różni się od filmików Disneya z wyjątkiem problematyki, odnoszącej się do „sfery sacrum”, działania proroka oraz sedna świętych wojen wymierzonych w zepsute zachodnie społeczeństwo¹⁹.

Następnym zagrożeniem jest możliwość wykorzystania mediów w strategii terrorystycznej. Współczesne media zmierzają za sensacją i tym samym pełnią funkcję bardzo wygodną dla terrorystów, ponieważ znakomicie się odnajdują w mechanizmach funkcjonowania mediów. W związku z tym, że celem mediów jest osiągnięcie jak największej oglądalności i zdobywanie newsów doprowadziło to do uprzedmiotowienia mediów przez organizacje terrorystyczne. Środki masowego przekazu dla działań terrorystycznych w ramach czynności propagandowych doprowadzają wroga w stan nieustannego zagrożenia. Terrorystyci wykorzystując środki przekazu docierają do dość sporej grupy odbiorców. Nielogicznym jest jednak to, że terrorystyci będący przedstawicielami islamskich fundamentalistów i głoszący deklaracje o sprzeciwie wobec dziełom złej kultury Zachodu, korzystają z dobrodziejstw mediów w celu rozpowszechnia działań, idei i haseł. Środki masowego przekazu są dla terrorystów jeszcze bardzo dobrym udogodnieniem w transmitowaniu ich przesłań bez względu na strefę czasową i szerokość geograficzną jak i językową oraz kulturową. Działania terrorystyczne trafiają w czasie rzeczywistym do miliona odbiorców. Takie działanie daje im ogromną siłę interakcji na odrębne sfery życia społecznego²⁰.

Bardzo istotną kwestią jest to, że środki masowego przekazu niekiedy nie potrafią w sposób właściwy przekazać przesłania przyświecającego terrorystom. Dzieje się tak wówczas gdy media są bardziej skoncentrowane na sensacji i ignorują znaczenie merytoryczne, jakie terrorystyci chcieli przekazać. W konsekwencji takiego działania terrorystyci coraz bardziej zdecydowanie starają się uzyskać czas na antenie, który zawiera ich właściwy przekaz merytoryczny. Konsekwencją takiego działania mediów jest nieumyślne eskalowanie działań terrorystycznych. Środki masowego przekazu swoim działaniem dążą do uzyskania jak najlepszych newsów i nawet gdy nie było aktu terroru udostępniają oświadczenia terrorystów.

¹⁹ K. Liedel, P. Piasecka, *Internet jako narzędzie w rękach terrorystów*, Warszawa 2011, s. 23.

²⁰ A. Rapacki, *Ogólne zasady planowania i prowadzenia operacji przeciw terrorystycznym w kontekście zagrożeń wynikających z przedwczesnych doniesień medialnych*, s. 49.

Przykładem takiego zachowania było opublikowanie oświadczeń Osama Bin Ladena, w postaci serialu składającego się z jedenastu odcinkach zawierających przesłania, cele i żądania Al-Kaidy. Efektem takiego działania jest to, że terroryści są efektywniejsi niż agencja marketingowe a ich niestereotypowe działania pomagają w pozyskaniu najlepszego czasu antenowego i to do tego bez żadnych opłat²¹.

Terroryzm jest zjawiskiem zdecydowanie zagrażającym bezpieczeństwu w Europie. Z badań przeprowadzonych przez Europol wynika, że znaczna ilość zamachów terrorystycznych jest dziełem organizacji separatystycznych o podłożu lewicowym jak również prawicowym. Jednakże terroryzm islamski jest najpoważniejszym zagrożeniem, głównie dlatego że rządzi się innymi prawami, a metody i cele przeprowadzanych zamachów ukierunkowane są na uzyskanie jak największej efektywności i jak największej liczby zabitych osób. Kolejną kwestią będącą dość sporym problemem zagrażającym bezpieczeństwu europejskiemu jest coraz bardziej zwiększająca się ilość osób podejrzanych o działania terrorystyczne i zatrzymanych w Europie, jak też wzrastająca ilość zamachów zrealizowanych przez europejskich muzułmanów zintegrowanych ze społeczeństwem europejskim. Należy nadmienić, że społeczeństwo krajów europejskich jest również atakowane przez radykalnych islamistów wywodzących się z różnych miejsc świata. W chwili obecnej doświadczamy wielowymiarowego terroryzmu islamskiego w Europie. Można zauważyć zdarzenia na terenie krajów europejskich, których wcześniej nie było, a mianowicie to, że islamscy terroryści zaczęli traktować Europę jako pole walki „świętej wojny” na którym działania przynoszą konkretny rezultat. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat w Europie islamski terroryzm ulegał przemianie. Zmiany te polegały na tym, że ugrupowania islamskich terrorystów posiadające swoje centra i miejsca szkoleń w krajach muzułmańskich, przeprowadzają zamachy w krajach europejskich. Natomiast „eksportowi” islamiści europejscy realizują zamachy np. w Afganistanie, w Izraelu czy też w USA, a osoby urodzone i wychowane w krajach zachodnich dokonują zamachów poza Europą. Przykładem niech będzie zamach 11 września 2001 r. zaplanowany i zrealizowany przez grupę nawróconych na islam imigrantów. Kolejną grupą są zradykalizowani islamiści europejscy, którzy po udziale w wojnach w Afganistanie, Bośni czy Iraku wracają pod nazwą Al-Kaida do Europy i dokonują tam ataków terrorystycznych. Jest to zjawisko no-

²¹ K. Liedel, P. Piasecka, *Terroryzm wczoraj i dziś*, Warszawa 2015, s. 38-41.

szące nazwę blow back, czyli wojownicy poszukujący nowych miejsc ataku w krajach w których mieszkają. Jest to o tyle niebezpieczne, że znajdują się tam osoby z dużym doświadczeniem i wiedzą wojenną, którą mogą przekazać terrorystom. Ostatnią grupę stanowią zradykalizowani muzułmanie urodzeni i wychowywani w Europie, posiadający obywatelstwo europejskie i przeprowadzający zamachy w kraju swojego zamieszkania.

Zatem więc zagrożenie terroryzmem islamskim w Europie należy badać w kategorii zmian od zagrożeń zewnętrznych do zagrożeń mających swoje źródło wewnątrz społeczności europejskiej. W połowie lat 90-tych głównym zagrożeniem dla Europy był terroryzm, którego źródłem było powstanie Al-Kaidy i ogłoszone w 1998r przez przywódcę Osama Bin Ladena „świętej wojny” namawiającej do „dżihadu przeciwko Żydom i krzyżowcom”. W rezultacie min. grupa mudżahedinów walczyła z wojownikami rosyjskimi w Afganistanie, a bojownicy bośniaccy stymulowani Al- Kaidą dołączyli do grupy dżihadu. Pod koniec XX wieku grupa muzułmańskich ekstremistów stworzyła niepisaną umowę bezpieczeństwa między przywódcami ruchu islamskiego a rządem europejskim, że szanują prawo i ład w Europie, tak długo jak nie będą prześladowani jako muzułmanie i że nie będą oddawać życia w ofierze na terytorium Europy. Jednakże w 2003 rozpoczął się rozwój radykalizacji muzułmanów, przejawiający się pojawieniem haseł rozgrzewających do walki z cywilizacją zachodu, wygłaszanych przez islamskich przywódców duchowych. Przykładem takiego przywódcy był Abu Hamza al-Masri, który w londyńskim metrze nawoływał do fizycznej walki ze społeczeństwem zamieszkującym Londyn. W 2004 roku bojownicy dżihadu zaatakowali w Madrycie, gdzie w wyniku przeprowadzonego zamachu zginęło 191 osób a rannych zostało 1 500 tysięcy osób; w 2005 roku dokonali zamachu w Londynie w metrze i autobusie, zginęło wówczas 52 osoby, a 700 zostało rannych; w 2015r dokonali zamachu w Paryżu gdzie w atakach zginęło 130 osób, 350 zostało rannych; w marcu 2016 w Brukseli z rąk terrorystów zginęło 32 osoby, 340 zostało rannych; w lipcu 2016r w Nicei zginęło 84 osoby. Kolejne ataki miały miejsce w Niemczech, w Sztokholmie, w Hiszpanii. Wszystkie te zamachy uświadamiają, że Europa zaczęła być nie tylko celem zamachów terrorystycznych jak również miejscem rekrutacji „wylęgarnią” i „eksporterem” islamskich terrorystów samobójców²².

²² M. Adamczuk, *Pozamilitarne aspekty bezpieczeństwa*, 1/2011 wyd. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.

Zagrożenie terrorystyczne w Europie jest wysokie. Świadczą o tym liczne przeprowadzone zamachy terrorystyczne i rozpowszechniane przez islamskich terrorystów filmy w europejskich językach namawiających do ataków. Według raportu Te Sat 2017 Europolu wynika, że aresztowano sporą grupę terrorystów podejrzanych o działanie terrorystyczne, jak również to, że spodziewają się kolejnych naborów terrorystów działających samotnie przeciwko państwom będących w koalicji przeciwko państwu islamskiemu²³.

Islamskiego terroryzmu nie da się wyeliminować ale można go w pewien sposób ograniczyć i przeciwdziałać jego rozpowszechnianiu się poprzez monitorowanie środowisk muzułmańskich, przez niemożliwienie werbowania młodych ludzi do dżihadu i nałożenie na państwa Unii Europejskiej obowiązku do przekazywania sobie nawzajem wszelkich informacji na temat osób podejrzanych o terroryzm.

BIBLIOGRAFIA

1. Adamczuk M., *Pozamilitarne aspekty bezpieczeństwa*, 1/2011 wyd. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.
2. Glucksmann A., *Dostojewski na Manhattanie*, Warszawa 2003.
3. Goban-Klas T., *Media i terroryści. Czy zastraszą nas na świecie?*, Kraków 2009.
4. Hoffman B., *Oblicze terroryzmu*, Warszawa 1999.
5. *Islam w Europie. Nowe kierunki badań*, red naukowa M. Widy-Behiesse, K. Zasztowt, Wyd. Akademickie Dialog, Warszawa 2015.
6. Kumaniecki K., *Słownik łacińsko-polski*, PWN, Warszawa 1982.
7. Liedel K., P. Piasecka, *Terroryzm wczoraj i dziś*, Warszawa 2015.
8. Liedel K., P. Piasecka, *Internet jako narzędzie w rękach terrorystów*, Warszawa 2011.
9. *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 6, Warszawa 2004, s. 370-371.
10. Hołyst B., *Terroryzm*, Warszawa 2009.
11. Pawlak S., *Terroryzm międzynarodowy – aspekty polityczne i prawne*, „Sprawy Międzynarodowe”, 1998.
12. Pawłowski A., *Terroryzm w Europie XIX-XX wieku*, Zielona Góra 1980.
13. Rapacki A., *Ogólne zasady planowania i prowadzenia operacji przeciw terrorystycznym w kontekście zagrożeń wynikających z przedwczesnych doniesień medialnych*.

²³ Te Sat European Union Terrorism Situation And Trend Report, Europol 2017.

14. „Rocznik z Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Administracji”, Szczyt-
no 2010.
15. Saul B., *Defining terrorism in international law*, Oxford 2006.
16. Tomaszewicz J., *Terroryzm na tle przemocy politycznej(zarys encyklope-
dyczny)*, Katowice 2000.
17. Te Sat European Union Terrorism Situation And Trend Report, Euro-
pol 2017.
18. Ura E., Pieprzny S., *Bezpieczeństwo Wewnętrzne Państwa*, Rzeszów 2015.
19. <http://www.unic.org.pl/terroryzm/definicje>